

putput, / gall, *cutibut* / ---»), si bé resultant d'un més dels encreuaments i contaminacions que afecten tan fàcilment aquests noms d'éssers exòtics i mal coneguts (potser amb *marabú*: el seu parònim *marabut*).

Cocona, coconar, coconenc, V. *cocó Cócora*, V. DCEC, s. v. *Cocoronell, -ella*, V. *cucurulla* (COGULLA) *Cocòrum*, V. *caberoni* (COBERBO) *Cocorroí, cocot*, V. *cocà Cocou, cocouada, cocouer*, V. *coca Coda* (acabament musical), V. *cua*

CODAST, veg, DCEC I, 833-4 (cf. Piel, *Biblos* XXI, 6-7). És probable que el mot vagi passar del port. *cadaste, codaste*, al castellà i d'aquest al català: en portuguès es documenta des de la primera meitat del S. XVI, també en castellà, mentre que en català —per més que no deu ser tan recent— solament en tenim dades de vocabularis del S. XX; a tenir en compte encara, la forma mall. *coratx*, que comprèn altres peces, veïnes del *codast*.

CODEYNA, derivat savi del gr. *κώδετα* o *κώδευα* 'cabeça del cascall'. □ 1.ª doc.: Lab., 1839.

Coder, V. *cot f.*

CODERC, 'prat comunal', mot occità d'origen pre-romà, i d'etimologia obscura, que entre nosaltres només apareix com a cognom; veg. un sumari de la debatuda i difícil qüestió en *TopHesp.* II, 267-8; sembla que s'haurà d'insistir en la meva sospita que el mot fou sorotàptic més aviat que cèltic. Ultra els treballs fonamentals i contradictoris de Jud (*Rom.* LII, 331-2) i Pokorny (*VRom.*, 239-40), i la restant bibliografia que allí cito, cal tenir molt en compte la nota de Bertoldi (*VRom.* III, 235, n. 2); i l'existència dels noms propis (ètnics o de persona) *Cotiriqōs* en celtibèric del Baix Aragó (Schmoll, *Spr. Vkelt. Idg. Hisp.*, p. 52), *Cotira* en alguna font gàlica (Whatmough, *Dial. Anc. Gaul* I, 22) i el compost (amb segon membre cèltic) *Cotico-rixs* (sobre el qual veg. Horst Schmidt, *Kompos. Gall. PNN*, 175-6, cf. 98 i 178), que es poden aduir com a indicis que el mot penetrà realment en cèltic, encara que no fos lingüísticament d'aquesta família (Pokorny) sinó potser manlleu del sorotàptic, d'acord amb els indicis que allà assenyalo; en tot cas l'etimologia merament romànica de Spitzer és insostenible, per les raons que vaig indicar.

Hi ha coincidències colpidores, però no, segons sembla, indicatiu de cap pista, amb l'albanès *kujri* «terrain, pacage communal» (per al qual vegeu Jokl, *Vox Romanica* VI, 207ss.); i d'altra banda amb un mot rar *codercol* català del segle XIII (rossellonès, eivissenc), aparentment sense gaire relació, vist que significa una mena de pedra o rajola, sobre el qual veg. el gloss. a les *VidesR*, pp. 100-101: seria, segons la Prof. Kniazzev, encreuament de *còdol* i del ll. *laterculus* 'rajoleta'; afegim ara que en altres docs. rossellonesos reapareix amb el valor de 'rajola' o 'madó': «dabis de qualibet fornata ·CCL· *codercols* bonos et

bene decoctos», any 1279; «24 *codercols* deyxols et 5 molles, cum quibus fiunt *codercoli* et rajoles», a. 1334, en una rajoleria d'Illa de Tet (Alart, *InuLC*); com que això lleva valor a la variant *cadercol*, i com que és ben difícil de creure que no hi hagi relació entre aquest mot i l'oc. *coderc*, 'mena de prat', potser cal rebutjar tota relació amb el ll. *laterculus* (que no és mot romànic i hauria de presentar-se amb fonètica erudita), i insistir en alguna combinació entre *coderc* (potser a base de 'pasturatge erm, pedregós' o de 'pedra dels erms de pastura') i *còdol*.

CODI, pres, per via semi-popular, del ll. *cōdex, -icis*, pròpiament 'llibre', aplicat per antonomàsia al codi de Justinià, i després a d'altres fonts legals. □ 1.ª doc.: 1331.

No repeteixo ací les consideracions i dades que ja es poden trobar ben establertes en el DCEC, s. v. *código*, i en el DAG. La forma catalana *codi* és també la de l'occità antic; i és probable que fos la de la llengua d'oc, on el mot a l'E. Mj. aparegué abans i es difongué més que en la nostra llengua, la que serví de model per a la forma del mot català; *Lo Codi* en nominatiu *Lo Codis*, és, en efecte, el nom d'una molt antiga adaptació occitana del Codi justinianeu i de fet la forma *codis* s'explica millor segons la fonètica de l'occità, així com l'haver-se extret d'ací la forma de cas oblic *codi*, llevant-ne la *s* del cas recte. Cal tenir en compte que a la Catalunya medieval les arrels de la legislació antiga foren de caràcter més popular (consuetudinari i pragmàtic, a la manera dels *Usatges* i el *Consolat*) que a Provença i Castella, on es calcà més el Dret Romà.

Còdex, llatinitisme pur adoptat en el S. XX, variant fonètica aplicada en el sentit de 'llibre manuscrit'. Valdria més que el cercle d'AlcM abandonés la temptativa d'AMAlcover, poc meditada, d'usar *codi* amb el sentit de 'còdex', que no fa més que introduir confusió, ben gratuïta, en la llengua i en les idees.

El sentit primitiu del ll. *cōdex* era 'tronc d'arbre, soca', d'on es va passar a 'soca o arrencada dels fulls d'un llibre manuscrit' i després 'llibre'; el sentit material en romànic només va deixar descendència en el llem. *couze* 'rebrot de vinya' (Ant. Thomas, en el *REW*, 2022). Però crec que en toponímia pogué estendre's aquesta pervivència popular fins a la Catalunya primitiva tenint en compte dos noms de lloc que semblen contenir cōdīce 'tronc': *Coaner* (poblet i vall afluent del Cardener, prop de Súria) anomenat *Covezenigro* en antics docs. amb *v* antihiàtica (COCITEM NIGRUM > *Coezenēro*)¹ i *Covet* poblet agregat a Isona, que en la vella documentació surt com a *Covezeto CO(D)ICETUM* 'troncar, conjunt de troncs'; en *Coaner* potser el sentit més que 'tronc' seria 'mata' (> 'bosc').

DERIV.: *Codicil* [1409; rima en *-il* en JRoig, *Spill*, 6275; var. *codicili*, S. XIII, *Cost. de Tortosa*; 1575, OPou]: «Testament y herència: fer testament --- fer *codicil*: facere *codicillum*» (*ThPu.*, p. 239), pres del ll. *codicillum*, pròpiament 'petit text legal', que pren-